

Povodom međunarodnog kongresa geometara u Laussane-i.

Iz recenzija stranih stručnih časopisa našoj je stručnoj javnosti poznato da se od 23.—27. VIII. 1949. održao u Laussane-i Međunarodni kongres geometara (Congres de la Federation Internationale des Géometres FIG).

Ovdje bi željeli malo opširnije prikazati tok ovog kongresa, naravno na osnovu prikaza iz stranih časopisa, da bi uočili zamašnost ovog međunarodnog susreta i prema tome uvidjeli, kolika je šteta da na ovom kongresu nije prisustvovala naša delegacija.

Međunarodna federacija geometara je stara ustanova. Prvi kongres održan je u Parizu 20. lipnja 1878., na kojem se raspravljalo o organizaciji i stanju geometarskog poziva u raznim zemljama i o potrebi organiziranja Stalnog međunarodnog odbora geometara. Može se reći da od tog datuma postoji FIG, a ovo je njen VII. međunarodni kongres.

Jugoslavija je primljena za člana 1926. g. zajedno kad i Belgija, Francuska, Vel. Britanija, Holandija, Švicarska, Čehoslovačka i još neke zemlje. 1928. g. primljene su Danska i Poljska, a 1929. g. Švedska.

FIG ima svoj Stalni odbor, koji se sastaje svake godine naizmjenično u raznim glavnim gradovima članica FIG. Tako se 1936. sastao u Beogradu. Na ovom se sastanku osim raznih pitanja administrativne naravi, raspravljalo o promjenama, koje su nastale u raznim zemljama na području katastra zemljišta, komasacija, metoda mjerenja i instrumentariju. Bilo je odlučeno, da se nastavi upoređivanjem katastra u raznim zemljama i da se započne izdavanjem tehničkog riječnika na pet jezika.

Poslije rata obnovljena je djelatnost ove federacije, pa se 1947. g. sastao Stalni odbor u Parizu, na kojem su prisustvovali delegati iz jedanaest evropskih država: Belgije, Danske, Francuske, Vel. Britanije, Italije, Holandije, Luksemburga, Poljske, Švicarske, Švedske i Čehoslovačke. Odlučeno je da se održi kongres, a organizaciju kongresa preuzeli su Švicarci »kao časnu dužnost uspomeni onih kolega, od kojih je rat iznuđio najteže žrtve« (M. Boudet u pozdravnom govoru kongresu).

Marcel Boudet, predsjednik FIG, rekao je u svom govoru na svečanom otvaranju kongresa između ostalog slijedeće: »Obzirom da postoji mogućnost da učestvujemo u djelovanju UNESCO-a organa, kojemu je cilj produbljenje intelektualnih odnosa među narodima cijelog svijeta, odlučilo se da se proširi naučna djelatnost FIG. Zbog toga je za VII. kongres formirano deset komisija... Na osnovu materijala, koji je skupljen na prošlim i na ovom kongresu, možemo odrediti općenite smjernice buduće djelatnosti federacije, koje se sastoje:

- a) u djelatnosti našeg poziva,
- b) u stručnoj izobrazbi,

c) u radnim metodama,

d) u sredstvima, koja služe tim metodama, t. j. u instrumentima i pomagalicima.«

Dan prije otvaranja kongresa t. j. 22. VIII. bilo je zasjedanje Stalnog odbora.

Prva točka dnevnog reda bili su finacijski problemi federacije, koji otežavaju obavještanje ili izdavanje publikacija. Zato se raspravljalo o prijedlogu pripajanja FIG-a UNESCO-u, koji bi mogao preuzeti stanovita finansiranja kod izdavanja publikacija, budući da se ova međunarodna institucija sličnim pitanjima inače bavi.

Prema izjavi predsjednika, pozvane su na kongres sve članice federacije, a nečlanice su zamoljene da pristupe u članstvo. Ovom su se pozivu odazvala od nečlanica samo Austrija i ona je zatražila članstvo. Druge su poslale svoje posmatrače, a mnoge nisu niti odgovorile.

Na taj način je i Jugoslavija kao član federacije morala biti pozvana na kongres. Da li je pozvana ili nije, kao i kojoj je ustanovi taj poziv bio upućen, nije nam poznato, činjenica je, da naša delegacija nije kongresu prisustvovala.

Daljna točka dnevnog reda bila je: promjena statuta. O tome će raspravljati posebna komisija, koja će se sastati 1950. god. u Parizu. Promjena statuta imat će veliko značenje za daljnju djelatnost federacije, kako navode strani izvještaji, a podvrći će se reviziji i uslovi za prijem daljnjih članova.

Raspravljano je i o pitanju članarine. Ukazala se potreba da se članarina povisi obzirom na finacijske obaveze federacije. Ovom su prijedlogu prigovorile mnoge delegacije, ali se na koncu ipak odlučilo da se članarina poveća za 50 Šv. Fr. po državi i 0,15 Šv. Fr. po svakog člana nacionalne organizacije. Na taj način bi svaka država članica plaćala 100 Šv. Fr. članarine, a po svakom članu 0,50 Šv. Fr.

Stalni odbor trebao se prema redosljedu sastati u Poljskoj, Čehoslovačkoj ili Belgiji. Na prijedlog belgijskog delegata usvojeno je da se buduće zasjedanje Stalnog odbora održi u Luksemburgu. Također je usvojeno, da se slijedeći kongres održi 1953. u Parizu.

Otvorenje kongresa bilo je 23. VIII. Otvorio ga je predsjednik FIG Marcel Boudet, a zatim je direktor geodetske službe u Bernu H. Härry održao predavanje na temu: »Uloga švicarskog geodeta u tehnici, gospodarstvu i društvu«. Po podne nastavljen je rad u komisijama. Drugo predavanje održao je René Danger »Stručno školovanje geodeta«, a treće Henry O. Wells: »O djelovanju engleskih geodeta u gospodarstvu i urbanizmu«.

Komisije su radile istodobno, a bilo ih je ukupno deset.

Komisija I. Tehnički riječnik. Odlučeno je da redosljed jezika ostane isti kao što je bilo odlučeno na kongresu 1938. Prema tome je francuski jezik uzet kao osnovni, a engleski, njemački i talijanski kao glavni. Bilo je predloženo da se i jedan od slavenskih jezika uzme kao glavni. Predložen je bio ruski. Ovaj prijedlog nije usvojen iz razloga, što Sovjetski Savez nije član federacije i prema tome nema se tko prihvatiti obavezno

redakcije riječnika na ruskom jeziku. Osim toga istaknute su i neke tehničke poteškoće obzirom na ćirilicu. Zato je na prijedlog češkog delegata usvojen poljski jezik kao peti glavni jezik ovog riječnika. Kao dopunski jezici uzeti su: češki, holandski, danski, švedski i srpskohrvatski.

Komisija II. raspravljala je o katastru zemljišta.

Ova se komisija zanimala pitanjem osnivanja posebnog međunarodnog instituta, koji bi slijedio međunarodna pitanja koja se odnose na katastar zemljišta i zemljišne knjige.

Prijedlog za osnivanje ovog posebnog instituta dao je francuski delegat René Danger. U svom prijedlogu on je naveo, da iako je data bilo kakva forma vlasnosti zemljišta t. j. neka je zemljište razdijeljeno ili nerazdijeljeno, javno ili privatno, kolektivno ili individualno, potrebno je vlasnost i svojinu odrediti i predstaviti grafički i pismeno. U svakom je slučaju potrebno nekakovo zemljišno knjižno uređivanje, koje je obilježeno ovim zajedničkim karakteristikama: gospodarskim, pravnim i tehničkim. Glavni zadatak ovog instituta bio bi prije svega studij raznih formi katastarskog uređivanja u cijelom svijetu na osnovu navedena tri zajednička gledišta i sakupljanje dokumenata o stanju katastra.

Ured bi bio organiziran pri UNESCO-u, a sastojao bi se od:

1. Općeg komiteta, u kojem bi bila zastupljena svaka država članica FIG s jednim članom.

2. Izvršni komitet, koji bi se sastojao od predsjednika Općeg komiteta, generalnog tajnika i tri člana.

Financijska sredstva bi bila:

1. Subvencija učlanjenih država,

2. Dobrovoljni prilozi nacionalnih društava, koji su zainteresirani za ova pitanja.

Komisija III. Metode, instrumenti i fotogrametrija.

Metode mjerenja su skoro u svim zemljama zajedničke (triangulacija, nivelman, topografski radovi). Skoro u svim zemljama ukazuje se potreba za osnovnom kartom u mjerilu 1:5.000 i 1:10.000. Dok se na jednoj strani nastavio rad s klasičnim metodama snimanja, na drugoj su se razvile nove metode kao poligonometrija s indirektnim mjerenjem dužina i fotogrametrija.

Najviše pažnje posvećeno je u diskusiji fotogrametriji, naročito obzirom na njenu upotrebu za katastarske potrebe. Na tom polju najviše se radi u Italiji, gdje su postignuti veoma dobri rezultati, a također i u Francuskoj i Švicarskoj. U svim ovim zemljama fotogrametrijske radove vrše razne ustanove i čitav rad je decentraliziran, dok korištenje podataka za izradu karte centralizirano je u jednoj ustanovi.

Raspravljalo se o raznim slučajevima rada u različitim terenima, o signalizaciji, o dopunskim mjerenjima, o točnosti itd. Glavna je ušteda u vremenu, pa je naglašeno da se fotogrametrijom snimi za 2 godine koliko klasičnim metodama za 5 godina. Istaknuto je, da je ovaj veliki napredak aerofotogrametrije uslijedio uslijed suradnje geometara i fotogrametara, tako da se ove dvije funkcije danas ne mogu uopće razlikovati.

Delegati Švedske, Francuske i Belgije referirali su o Bergstrandovom instrumentu za mjerenje udaljenosti od 10—30 km pomoću interferencije svjetla, gdje je postignuta točnost od 30 cm na 10 km, zatim o pokusima s radioelektričnim mjerenjima dužina čak i od sto metara. Pokusni dobri rezultati s mjerenjem dužina pomoću brzine svjetla označuju dalje mogućnosti djelatnosti geodetskih inženjera, uz pretpostavku da se oni stalno dalje usavršavaju u svim naukama koje su srodne geodeziji.

Komisija IV. Urbanizam.

U ovoj komisiji su zastupljeni bili uglavnom delegati Engleske, Danske, Francuske, Holandije, Belgije i Švicarske. Ovdje se raspravljalo o raznim osnovnim pitanjima koja su u vezi s regulacionim radovima naselja i gradova, o parcelarnim planovima, komasaciji gradilišta itd.

O djelovanju komisije V. (Reorganizacija zemljišnog uređenja, komasacije), VI. Kartografija, VII. Stručni odgoj, nemamo dovoljno podataka.

Komisija VIII. raspravljala je o geodetskom podmlatku i ona je zasjedala zajedno sa VII. komisijom. Interesantno je da se raspravljalo o:

1. jednakoj izobrazbi geodetskih stručnjaka u raznim zemljama,
2. ravnopravnosti diploma,
3. organizaciji prakse u inostranstvu,
4. želji da se stvori javnopravna geodetska korporacija u svakoj zemlji

Postavljeni su također stanoviti zahtjevi, kojima će trebati članice udovoljiti. Ustanovilo se da je:

1. izmjena praktikanata veoma poželjna i da je to moguće ostvariti odmah,
2. jednaka vrijednost diploma između pojedinih država veoma poželjna, a to bi istodobno olakšalo izmjenu praktikanata.

Zbog toga komisija je FIG-u predložila da bi bilo potrebno:

1. Pripremiti praktičko rješenje ovog problema u najkraćem vremenu i da se radi toga obrazuje posebna komisija, u koju će biti zastupljeni delegati svih članica,
2. zamoliti preko predstavnika članskih društava vlade pojedinih zemalja, da bi primili u svoja poduzeća praktikante i da bi dale potpore geodetima početnicima.

Osim toga su delegati izjavili želju, da se ostvari jednaka vrijednost diploma.

Komisija IX. raspravljala je o plaćama i nadnicama.

Komisija X. Bibliografija i intelektualna suradnja.

Ovdje se raspravljalo uglavnom o dva problema: o desetinskoj razdiobi geodetske bibliografije i o ostvarenju duhovnih veza.

Desetinska razdioba geod. bibliografije obaviti će se prema općenitoj desetinskoj razdiobi u suradnji s Union géodésique internationale, koja je već izdala znatnu bibliografiju za geodetska djela. Ovdje se ovo pitanje nije moglo potpuno razraditi.

O duhovnoj vezi bilo je odlučeno:

1. Svaki stručni časopis treba sadržavati podrobni index na dva jezika, na jeziku na kojem se časopis izdaje i na engleskom ili francuskom

2. Časopisi i razne publikacije trebaju biti međusobno izmjenjivane preko izdavača ili nakladnih zavoda.

3. Da se pripreme i objelodane članci o tehničkim radovima geodeta, ili razvoju stručne djelatnosti geodeta u odgovarajućoj zemlji u časopisima članskih država.

4. U svakoj državi da se odredi prikladno mjesto, koje će provesti evidenciju geodetskih veza i sredstava intelektualne izmjene (na pr. dokumentarnih filmova, koji bi se mogli upotrebiti u državama članicama i sl.).

5. Da se pripremi plan za izmjenu studenata i za izobrazbu u kursovima, te za praktičnu izobrazbu tokom praznika, kao i za razmjenu predavača i praktičara.

Kako vidimo tematika i zaključci kongresa i komisija su od neobičnog interesa za nas.

Važnost izdavanja tehničkog riječnika za geodetsku struku mislimo da nije potrebno posebno naglašavati. Napredak struke je uistinu ogroman i naglo se povećava u raznim zemljama, publikacije su također mnogobrojne, a sve jezike znati je nemoguće. Zato je poznavanje stručne terminologije neobično važno da bi se mogla pratiti strana stručna literatura. Geodetska sekcija DIT-a Hrvatske osnovala je komisiju za stručnu terminologiju i riječnik i ona pod rukovodstvom Dr Neidhardta radi i priprema materijal. Međutim mišljenja smo da bi se ovaj rad trebao šire obuhvatiti, da suradnji pristupe i drugovi iz ostalih sekcija DIT-a, a također da stekne podršku i Geodetskih uprava.

Kako vidimo iz ovog kratkog prikaza rada komisija i kongresa raspravljalo se o osnovnim kartama u mjerilu 1:5.000 i 1:10.000, koje mnoge države uvode kao osnovne karte za gospodarske potrebe, a osim toga mnogo se raspravljalo o fotogrametrijskoj metodi snimanja. O jednom i drugom mi imamo vrlo malo iskustva i zato je veliki propust da naši stručnjaci nisu prisustvovali ovom kongresu, na kojem su mogli mnogo toga čuti, a i vidjeti, jer je pored ostalog bila organizirana Međunarodna geodetska izložba, na kojoj je izlagalo 19 izlagača i to od država: Belgija, Čehoslovačka, Francuska, Holandija, Austrija i Švicarska, a od tvornica geodetskih instrumenata: Wild, Kern, te civilna geodetska firma braće Danger iz Pariza itd.

No ne samo to, nego i sva ostala pitanja su za nas neobično važna. Radi se o izmjeni iskustava i znanja, u čemu mi možemo samo dobiti. Izmjena stručnih publikacija, neposredna izmjena iskustava obrazovanjem naših mladih stručnjaka u inostranstvu, mnogo bi doprinijelo boljem upoznavanju tehničkog napretka u inostranstvu, a osim toga osobni kontakt mnogo bi doprinio upoznavanju naših potreba i mogućnosti napretka kod nas.

Sada o ovome govoriti izgleda da je prekasno, ali je potrebno da se ne bi ovaj propust opet ponovio. Zaključke kongresa mi možemo ipak donekle provoditi, i u koliko stoji do naših mogućnosti, raditi na ciljevima koje je istakao kongres, a ta su uglavnom intelektualna suradnja među narodima.

Kako smo naveli rad na rječniku je u začetku. Našim tehničkim izrazima dodali bi se kasnije brojevi riječi osnovnog jezika i time bi se uz glavni rječnik lako dodao rječnik naših stručnih izraza. Pored toga mi ispunjavamo i neke druge zaključke kongresa t. j. sadržaj Geodetskog lista dajemo i na francuskom jeziku, a donosimo i kratke sadržaje važnijih članaka na francuskom ili nekom drugom stranom jeziku. Osim toga uspostavili smo razmjenu s mnogim stranim stručnim časopisima i publikacijama s kojima izmjenjujemo naš list na našu inicijativu. Redovito donosimo recenzije primljenih stranih publikacija.

Prema tome mi nastojimo da uspostavimo na ovaj način stručni kontakt sa stranim stručnim i naučnim institucijama, u nadi da ćemo do slijedećeg međunarodnog kongresa FIG-a uspostaviti kontakt i obnoviti članstvo. Već sam taj fakat da je srpsko-hrvatski jezik uzet kao jedan od dopunskih jezika rječnika obavezuje nas da pripremimo redakciju ovog dopunskog rječnika. Naravno da je to nemoguće bez neposredne suradnje s organizacijom FIG.

Mislimo da je dužnost Geodetskih sekcija DIT-a, kao stručne organizacije geodetskih stručnjaka, da pokrene pitanje sudjelovanja delegacije Jugoslavije i na ovom području međunarodne suradnje, tim više što je Jugoslavija dala vidnih doprinosa pravilnom tumačenju istinske demokratske suradnje među narodima na političkom i kulturnom polju.